

Industridepartementet

tilrår:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV Norsk Wallboard-fabrikk A/S ved Mosvold Shipping Co. å leie inntil 1 200 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk og inntil 7 500 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 26. august 1949.

40. A/S Stongfjordanleggene.

(Tillatelse til å erverve visse vassfall i Stongselva i Sunnfjord.)

Kgl. resol. av 30. september 1949.

Til søknad fra A/S Stongfjordanleggene om tillatelse til å erverve A/S Stangfjorden elektro-kemiske fabrikkers vassrettigheter i Stongselva m. v. har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev 10. august d. å. avgitt følgende uttalelse:

«Fra A/S Stongfjordanleggene er innkommet følgende søknad, datert 29. mars d. å.:

«Underskrevne A/S Stongfjordanleggene søker med dette om konsesjon i medhold av lov av 14. desember 1917 på kjøp av A/S Stangfjordens elektrokemiske fabrikkers samtlige faste eiendommer inklusive vannrettigheter i Askvoll m. v. i Sunnfjord. Kjøpet ble gjennomført ved skjøte av 1. oktober 1948 grunnbokført 20. s. m. Angående hva som fulgte med i kjøpet vises til vedlagte avskrift av skjøtet sammenholdt med skriv til det ærede Hovedstyre av 24. januar 1949 fra A/S Stangfjordens elektrokemiske fabriker.

A/S Stangfjordens elektrokemiske fabriker fikk ved kgl. resolusjon av 18. september 1906 konsesjon på ervervelse av de pågjeldende eiendommer og ved kgl. resolusjon av 17. august 1928 fikk samme selskap konsesjon på leie av inntil 2 000 kW elektrisk energi fra Aalfot Interkommunale Kraftselskap. Dokumentet vedkommende sistnevnte konsesjon følger i original, mens der for konsesjonen for kjøp av eiendommene vedlegges utskrift av panteboken.

A/S Stongfjordanleggene ble stiftet den 14. september 1948 da konstituerende generalforsamling ble holdt. En vedlegger utskrift av protokollen og viser til hva der går fram av denne — spesielt at aksjonærene er Norges Fiskarlag for 28/30 og 2 fiskere for hvert sin 1/30 part — videre at styret består av utelukkende norske statsborgere.

Hensikten med kjøpet, som var særdeles gunstig for kjøperen, er å nytte eiendommene til båtbygging, slipper med mekanisk verksted m. m., motorproduksjon, produksjon av reservedeler og reparasjoner. Videre tas sikte på å etablere monteringshall for garn og nøter, barking og reparasjon av nøter, seilduksarbeid

m. m. En tar også sikte på å gå i gang med kasse- og tønnefabrikk for å utnytte materialene fra båtbyggeriet. Det er meningen å ombygge den nåværende kraftstasjon til halvautomatisk. Der forhandles for tiden med Ytre Fjordane Kraftlag om utleie av et 2 200 kW aggregat til samkjøring med kraftlaget. Selv vil vi forbeholde oss den energi som vår bedrift trenger til motordrift, lys og annet behov. Vi anslår vårt behov for den nærmeste tid til neppe å ville øke utover 500 MWh. pr. år, men vi har like overfor Ytre Fjordane Kraftlag tatt ethvert forbehold for så vidt.

Idet vi viser til det gamle selskaps konsesjoner, søkes med dette konsesjon for oss på så vel ervervelse av eiendommene som på overtagelsen av de elektriske anlegg.

Vi legger ved erklæring fra styret om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse. Videre at hele grunnkapitalen tilhører norske statsborgere, og at der heller ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen.

Vi beklager at vi ikke er i besittelse av kart som viser eiendommenes beliggenhet. Med hensyn hertil og til de nærmere spesifikasjoner vedrørende kraftanlegget vises til før nevnte A/S Stangfjordens elektrokemiske fabrikkers skriv til det ærede Hovedstyre av 24. januar 1949. Herav går bl. a. fram at kraftanlegget er utbygd for 3 000 HK men at der kun er årgangsvann for 1 500 HK. Der skal ikke være muligheter for videre utbygging, sies det.»

Det påberopte brev fra A/S Stangfjordens elektrokemiske fabriker til Hovedstyret av 24. januar d. å. lyder slik:

«I anledning Deres brev av 15. ds. tillater vi oss å meddele at vassrettighetene omfatter:

Nøksvann og Svellivann i Fjalir. Botnastølsvann og Oslandsvann i Bru og Stangsvann i Askvoll.

Nøksvann er ikke oppdemmet. Ved Svellivann og Botnastølsvann er reguleringsdammer. Ved Stangsvann er hovedreguleringsdammen. Fra Stangsvann løper en tereppe som fører vannet til en tunnel på Gjerdeåsen. Fra tunnelens utløp til kraftstasjonen føres vannet gjennom 4 stålrør til kraftstasjonen. Fallhøyden er 90 meter. Kraftanlegget er utbygd for 3 000 HK, men der er kun 1 500 HK årgangsvann. Der er ikke muligheter for videre utbygging av kraftanlegget.

Vi har dessverre ikke lenger kart over eiendommenes beliggenhet.»

Selskapets aksjekapital er kr. 30 000 og dets forretningskontor er i Stongfjorden, Askvoll herred.

Søknaden har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Askvoll herredsstyre har i møte den 3. juni d. å. gjort slikt vedtak:

«Heradstyret tilrår at den omsøkte konsesjon vert gjeve.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke anfører:

«I august 1928 ble der mellom Stangfjordens Elektrokemiske Fabriker og Ytre Fjordane Kraftlag inngått en kontrakt om kraftlevering på opp til 2 000 kW og om samkjøring. Stangfjordfabrikkene bygde hus for transformatoranlegget og i dette har Ytre Fjordane Kraftlag montert transformatoren med apparatanlegg. Stangfjordfabrikkene anbrakte en motor på samme aksel som dets turbindrevne likestrømsaggregat. Denne direkte samkjøring mellom turbin og motor har gått godt. Når det passet, leverte Stangfjordfabrikkene også kraft inn på kraftlagets ledningsnett ved at motoren arbeidet som generator.

Kontrakten mellom Stangfjordfabrikkene og Ytre Fjordane Kraftlag ble i 1948 opphevet med unntak av § 3, som ble tinglyst på nytt som ny avtale. § 3 gjelder bestemmelsen om at Stangfjordfabrikkene skal vedlikeholde tidsmessig og godt hus for transformatoranlegget, som eies og vedlikeholdes av kraftlaget. Paragrafen inneholder også andre bestemmelser om Stangfjordfabrikkenes plikt til forskjellig betjening o. l.

Mellom de nye eiere — A/S Stangfjordanleggene og Ytre Fjordane Kraftlag forhandles der nå om en ny kontrakt, men jeg kjenner ikke til hvordan den sak står.

Da Stangfjordfabrikkene ble nedlagt, ble det overveid om Ytre Fjordane Kraftlag eller en annen av elektrisitetsforsyningsinstitusjonene burde kjøpe kraftanlegget. Kraftanlegget er meget gammelt, og hvis det skulle være tjenlig som et ledd i elektrisitetsforsyningen, måtte anlegget helt ombygges med tunnel istedenfor tilløpsrennen. Dette ville bli meget kostbart, og da kraftmengden er forholdsvis liten ville det ikke svare til hensikten. Dessuten ville det være best at kraftanlegget ble knyttet til en bedrift som det jo av hensyn til arbeiderne og kommunen måtte settes alt inn på å få i gang.

Skal den nye bedrift kunne utvikles og annen industri komme i gang, bør forbindelsen med samkjøringsnettet opprettholdes. Dette vil også ha stor betydning for distriktets elektrisitetsforsyning. For A/S Stangfjordanleggene vil vel også den økonomiske balanse iallfall de første år være avhengig av de får levert sin ledige kraft inn på samkjøringsnettet.

Jeg mener derfor at konsesjonen bør ha bestemmelse om at det av de tidligere eiere A/S Stangfjordens Elektrokemiske Fabriker bygde transformatorhus eller en tilsvarende bygning — hvis det blir nødvendig å flytte den — av de nye eiere stilles til disposisjon for samkjøringen. Likeledes bør det være en bestemmelse om at Ytre Fjordane Kraftlag er forpliktet til å opprettholde sitt transformatoranlegg og inngå i samkjøring når det blir nødvendig.

Jeg vil råde til at saken også sendes Ytre Fjordane Kraftlag til uttalelse.

Så vidt jeg forstår er den gamle kontrakts § 3 tinglyst som heftelse på A/S Stangfjordanleggenes kraftanlegg.

De nye anleggs trivsel er av stor betydning, og det er derfor om å gjøre at det intime samarbeid, som der bør være mellom anleggene og kraftlaget, er best mulig tilrettelagt.»

Ytre Fjordane Kraftlag anbefaler under 2. juni d. å. søknaden. Det henviser til uttalelsen fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen og anfører:

«Forhandlingene med A/S Stangfjordanleggene om kraftleie og samkjøring er nå kommet så langt at vi er enig om de vesentlige punkter. I § 1 er bestemt at Stangfjordanleggene utleier et 2 200 kW aggregat til samkjøring med Ytre Fjordane Kraftlags kraftanlegg. § 2 begynner slik: «Samkjøringen skjer over en transformatorstasjon i Stangfjord hvor bygningen eies av Stangfjord og transformatoren med apparatanlegg av Ytre Fjordane Kraftlag — — —».

I § 5 er inntatt følgende:

«Begge parter forplikter seg til å anlegge, vedlikeholde og drive sine anlegg på fullt forsvarlig måte og uoppholdelig rette enhver feil eller mangel som måtte være generende for den annen part — — —»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører — jfr. hans ekspedisjon av 5. juli d. å.:

«Eg er samd i at A/S Stangfjordanleggene får konsesjon på vassdragsrettene i Stangselva m. m. på slike vilkår som Stangfjordens Elektrokemiske fabriker hadde det. Dessutan bør det av omsyn til den borgerlege elektrisitetsforsyning som Ytre Fjordane Kraftlag utfører, takast atterhald om at A/S Stangfjordanleggene held i forsvarleg stand, i tilfelle bygger nytt transformatorhus for samkjøring med Ytre Fjordane Kraftlag. Og det må vere Ytre Fjordane Kraftlag, eventuelt sjefen for elektrisitetsforsyninga i fylket som bindande avgjer om nytt transformatorhus skal byggast og i tilfelle kvar, eller som bindande skjøner i spørsmålet om vedlikehaldet av det gamle er tilstrekkelig.

Når Ytre Fjordane Kraftlag sine samkjøringsintresser måtte falle bort, skulle følgeleg også det sistnemnde vilkår falle bort.»

Hovedstyret skal bemerke:

«The British Aluminium Comp. limited» fikk ved kgl. resolusjon av 18. september 1906 tillatelse til å erverve en del nærmere angitte eiendommer og rettigheter i Askvoll m. v., Sunnfjord, tilhørende A/S Stangfjordens Elektrokemiske fabriker, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner bind I s. 20—26. Dette siste selskap skulle etter konsesjonærens hensikt bestå uten noen forandring i dets lover og med styre på 3 medlemmer hvorav 2 norske.

Ifølge skjøte datert 19. oktober 1906 omfatter de ervervede rettigheter rett til vassføring i hele Stangselvas nedslagsdistrikt, rett til å regulere Stangsvatn, Oslandsvatn, Botnastølsvatn, Svelivatn, Svartekjønn og Nøksvatn samt fallet fra Stangsvatn og fallet fra Botnastølsvatn (Stølsfossen).

Det første av disse fall, som er ca. 90 m, ble i 1908 bygget ut for 3 000 HK, og Svelivatn i Fjaler, Botnastølsvatn og Oslandsvatn i Bru og Stangsvatn i Askvoll ble regulert. Det samlede magasin er tidligere oppgitt til vel 9 mill. m³, og den regulerte vassføring er anslått til 1,5 m³/sek., tilsvarende 1 800 nat.-

HK. Hvorvidt det er mulig å øke reguleringen i vassdraget foreligger der ikke noe om, men ved fullstendig utjevning av vassføringen antas kraftytelsen i det utbygde fall å kunne bringes opp i ca. 2 200 nat.-HK. Stølsfossen er etter en oppgave fra 1906 ca. 180 m høy. Det foreligger ikke noe om utbyggingsmulighetene, men i de i 1906 oppstilte konsesjonsbetingelser er fossen forutsatt utnyttbar. Da nedbørsfelt og magasiner utgjør omkring halvparten av det bestående anlegg fra Stangsvatn, vil kraftytelsen i tilfelle dreie seg om 1 500—1 800 nat.-HK.

Ifølge erklæring fra direksjonen for A/S Stangfjordens Elektrokemiske Fabriker av 5. november 1936, tinglyst s. å. har selskapet vedtatt at konsesjonen av 1906 også skal være bindende for det, eiendommene og rettighetene var nemlig tilskjøtet selskapet etter den engelske konsesjonærs ønske.

A/S Stongfjordanleggene, som ved skjøte av 1. oktober 1948 kjøpte nevnte selskaps eiendommer og rettigheter og som ved Industridepartementets brev av 24. mars d. å. i henhold til ervervslovens § 31 fikk en frist på 6 måneder til å bringe forholdet i lovlig orden, søker nå om konsesjon på ervervet.

Stangfjordens Elektrokemiske Fabrikers hjemmel til fallet fra Stangsvatn grunner seg på en «leie- og Kjøbekontrakt» av 1897 og gjelder for 100 år. Da imidlertid konsesjonen av 1906 for det nevnte falls vedkommende uttrykkelig er gitt som en tillatelse til å erverve Stangselvens vannføring, går man ut fra at forholdet har vært betraktet som en eiendoms-overdragelse med betinget hjemfallsrett til de opprinnelige eiere.

Etter ervervslovens § 2 første ledd kan bl. a. aksjeselskaper med begrenset ansvar, som har helt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital, når ikke almene hensyn taler derimot, få konsesjon til å erverve eiendomsrett til vassfall på de nærmere betingelser som Kongen fastsetter. Da A/S Stongfjordanleggene oppfyller disse krav blir søknaden å behandle etter nevnte paragraf.

Hovedstyret antar at det ikke foreligger almene hensyn som taler imot konsesjon og anbefaler sådan gitt. Man går ut fra at ansøkeren, som er et helt norsk selskap, i henhold til ervervslovens § 19 uten konsesjon vil kunne erverve den del av de tidligere konsederte eiendommer og rettigheter som ikke er vassfall.

Da det her dreier seg om videre overdragelse av konsederte vassfall kommer nevnte lovs § 2 pkt. 22 til anvendelse. Etter denne må erververen i ethvert tilfelle underkaste seg de i den opprinnelige konsesjon fastsatte betingelser. Til konsesjonen kan dessuten knyt-

tes de i samme paragrafs pkt. 1 oppstilte betingelser (vedr. styre og kapital).

Angående anledningen til å endre eller å knytte nye betingelser til en konsesjon på overdragelse av et tidligere konsedert vassfall har Justisdepartementet uttalt seg i skrivelse til Arbeidsdepartementet av 15. november 1927. Det angikk A/S Bjølvefossen, og lyder så:

«I skrivelse av 21. oktober d. å. har det kgl. departement forespurt om det er lovlig adgang til å endre de ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 fastsatte betingelser for den A/S Bjølvefossen meddelte tillatelse til erverv og regulering av Bjølvevassdraget, dersom enten selskapets aksjer eller dets vassfall og anlegg overdras til et annet selskap eventuelt med utenlandsk kapital.

Departementet antar at for så vidt selskapets vassfall og anlegg overdras til aksjeselskap eller annet selskap med begrenset ansvar med helt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital (jfr. lov 14. desember 1917 nr. 16 § 2 første ledd) kan de i nevnte kgl. resolusjon av 1915 fastsatte betingelser ikke endres utover hva § 2 post 22 i loven av 1917 hjemler . . .»

Konsesjonen av 1906 ble gitt til et utenlandsk selskap og betingelsen post 1 ble formet overensstemmende hermed. Den må nå endres og foreslås gitt følgende ordlyd:

«Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særskilt tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vassfall her i riket, eller som sitter inne med aksje-(parts)majoriteten i noe annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vassfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.»

For øvrig skulle det ikke være anledning til å gjøre tillatelsen avhengig av andre nye betingelser, og således heller ikke av vilkår i den fra fylkets side antydde retning. — Samkjøringen med Ytre Fjordane kraftlag må kunne bli tilstrekkelig sikret ved den kontrakt som dette og ansøkeren skal opprette seg imellom.

Søknaden om konsesjon på elektriske an-

1950

1961

legg, og eventuelt konsesjon til Ytre Fjordane kraftlag på kraftleie vil bli behandlet som egen sak.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 9. august 1949.»

Departementet skal bemerke:

Etter det foreliggende om arten av de ervervede eiendommer og rettigheter går en med hovedstyret ut fra at A/S Stongfjordanleggene, som helt norsk selskap, uten konsesjon kan erverve den del som ikke er vassfall.

De ervervede vassfall er etter det foreliggende fallet fra Stangsvatn, ca. 90 m, i Askvoll kommune og fallet fra Botnastølvann (Stølsfossen) ca. 180 m, i Bru kommune, som i tilfelle kan bringes opp i henholdsvis ca. 2 200 og 1 500 à 1 800 nat.-HK.

Betingelsenes post 1 i konsesjonen 18. september 1906 lyder: «Av selskapets bestyrelse, som skal ha sit sæte og kontor i Norge, skal til enhver tid over halvdelen være norske statsborgere». Postene 6 til 10 har nærmere bestemmelser om rett for staten til etter 7. april 1997 å innløse Stølsfossen mot vederlag, eventuelt rett for selskapet til å leie vannkraft fra fossen for 20 år mot vederlag. Betingelsene har ellers bestemmelser om bruk av norsk arbeidskraft og materiell, utbyggingstid for fallet fra Stangvatn m. v.

Departementet slutter seg til hovedstyret forslag til endret lydelse av betingelsene post 1. Siste punktum i annet ledd i forslaget antas dog å kunne sløyfes. For øvrig går departementet med hovedstyret ut fra at de etter konsesjonslovens § 2 post 22 og § 3 siste ledd, jfr. den av hovedstyret gjengitt uttalelse fra Justisdepartementet, ikke er adgang til å gjøre en tillatelse for A/S Stongfjordanleggene avhengig av andre nye betingelser. En er enig med hovedstyret i at samkjøringen med Ytre Fjordane Kraftlag kan bli tilstrekkelig sikret ved omhandlede kontrakt, hvorom partene etter det opplyst i de vesentlige punkter er kommet til enighet.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates det A/S Stongfjordanleggene erverve fallene i Stangselva fra Stangsvatn ca. 90 m og fra Botnastølvann ca. 180 m i Askvoll og Bru kommuner i Sogn og Fjordane på de i konsesjon 18. september 1906 fastsatte betingelser, dog således at post 1 skal lyde som foreslått i Industridepartementets tilråding 30. september 1949.